

VAIKO TEISIŲ APSAUGOS SKYRIAUS REKOMENDACIJOS IKIMOKYKLINIO, PRIEŠMOKYKLINIO IR BENDROJO LAVINIMO UGDYMO ĮSTAIGOMS DĖL REAKCIJOS Į GALIMUS VAIKO TEISIŲ IR TEISĖTŲ INTERESŲ PAŽEIDIMUS

Vaiko teisių apsaugos skyriui (toliau - Skyrius), pastaruoju metu ypač dažnai tenka susidurti su atvejais, kai ikimokyklinio, priešmokyklinio ar bendrojo lavinimo ugdymo įstaigų (toliau – Ugdymo įstaigos) darbuotojai, pastebėję galimus vaiko teisių ar teisėtų interesų pažeidimus, ne visada žino, kokių priemonių turėtų imtis, siekdami apsaugoti vaikus ir užtikrinti, kad ateityje panašūs įvykiai nebeprisikartotų. Atsižvelgiant į aukščiau išvardintas aplinkybes, Skyrius parengė šias rekomendacijas ir tikisi, kad ateityje susidūrę su panašiais atvejais, Ugdymo įstaigų darbuotojai jausis užtikrintai ir imsis atitinkamų priemonių, siekdami užkirsti kelią galimiems vaiko teisių ir teisėtų interesų pažeidimams.

Ugdymo įstaiga – vieta, kurioje vaikai ne tik mokosi, įgyja naujų žinių, susiranda naujų draugų, patiria sėkmes ir nesėkmes, bet ir vieta, kurioje jie išmoksta spręsti problemas, konfliktus, susiduria su įvairiais sunkumais ir išbandymais.

Mokykloje dirbantiems žmonėms, tenka susidurti su vaikais, augančiais skirtingose šeimose, turinčiais įvairias patirtis, gebėjimus ir įgūdžius bei susiduriančiais su skirtingomis problemomis ir situacijomis, kuriose jie ne visada žino kaip pasielgti yra teisingiausia. Kartais vaikai problemų turi ir šeimoje, tačiau apie jas nedrįsta pasisakyti, arba pasisako labai tyliai...

Mokykloms tenka didžiulė atsakomybė, nes dažnu atveju jie yra pirmieji, kurie gali pastebėti netinkamo elgesio su vaikais apraiškas. Nuo to, kaip mokykla analizuoja ir sprendžia vaiko situaciją, labai dažnai priklauso ir pagalba, kurią galima jam suteikti. Tačiau tam, kad Skyrius galėtų tai padaryti, mes turime sužinoti apie tuos vaikus ir išgirsti jų istoriją.

Skyrius mano, kad į visus atvejus (išskyrus skubius atvejus) reikėtų reaguoti, vadovaujantis žemiau pateikta lentele (1 Lentelė. 5 žingsniai).

1 Lentelė. 5 žingsniai.

1 žingsnis	2 žingsnis	3 žingsnis	4 žingsnis	5 žingsnis
SUŽINOJAU	PASIKALBĖJAU	SUSITARIAU	NEĮVYKDĖ	INFORMUOJU
Pamačiau, išgirdau, kilo įtarimas, nujaučiau, kad taip gali atsitikti/atsitiko.	Su vaiku, jo tėvais, klasės auklėtoja, kitais mokytojais, mokyklos švietimo pagalbos specialistais: soc. pedagoge, psichologe, spec. pedagoge, logopede, taip pat su Vaiko gerovės komisijos (toliau - VGK) pirmininke, nariais ir kt.	Su vaiku, dalyvaujant jo tėvams, tik su vaiku, tik su tėvais, kad pvz., tėvai per 2 sav. pristatys pažymą iš gydytojo, dėl nepateisintų vaiko praleistų pamokų, užregistruos vaiką specialistų konsultacijai, pasirūpins, kad vaikas turėtų visas reikiamas ugdymuisi priemones ir kt.	Susitarimo nesilaikė, situacija nepakito arba dar labiau pablogėjo... pvz., tėvai ne tik neatnešė pažymos, pateisinančios vaiko praleistas pamokas, bet ir nebeatsiliepia į skambučius, neatvyksta į pokalbius mokykloje, neišleidžia į namus ir kt.	Skyrių, Švietimo skyrių, Vilniaus miesto VGK, policiją ir kt. <i>Tai reiškia ne „skundžiu“ šeimą, o kreipiuosi pagalbos ir stengiuosi apsaugoti vaiko, augančio šioje šeimoje, teises ir teisėtus interesus, nes suvokiu tai, kaip savo pareigą.</i> <i>Svarbu, kad kreipdamiesi nurodytumėte visus duomenis</i>

				<i>apie šeimą, turimus kontaktus bei pridėtumėte medžiagą, įrodančią, kokių priemonių ėmėtės patys, spręsdami susiklosčiusią situaciją.</i>
--	--	--	--	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Vadovaujantis šia lentele, Ugdymo įstaigų darbuotojai, laiku identifikavę problemą, turėtų galimybę ne tik ją sustabdyti ar išspręsti, bet ir veikti prevenciškai, užbėgdami tolimesnėms problemoms ar situacijoms už akių.

2 lentelė. Atvejai į kuriuos turėtų sureaguoti Ugdymo įstaigų darbuotojai.

REAKCIJA	ATVEJIS	VEIKSMAI	
		VIDUS	IŠORĖ
„Čia ir dabar“	Fizinis smurtas (mokykloje ir kitur)	1. Intervencija į veiką (skubiai sustabdyti) 2. Sveikatos priežiūros specialistas 3. Psichologo/soc. pedagogo/spec. pedagogo konsultacija	1. Nedelsiant informuoti tėvus (esant galimybei abu iškviesti į mokyklą) 2. Nedelsiant skambinti į Skyrių, policiją, GMP, 3. PPT, Krizių įveikimo centrą
	Nepriežiūra		
	Nelaimingas atsitikimas mokykloje		
	Suicidas		
	Patyčios		
	Nerimą kelianti ilgalaikė vaiko emocinė būseną (liūdesys, pyktis, agresija ir kt.)		
	Seksualinė prievarta		
	Prekyba žmonėmis, grobimas		
	Mokyklai neaiškios vaiko neatėjimo į pamokas priežastys		
	Vaikas į mokyklą atėjo apsvaigęs arba mokykloje vartojo alkoholį, narkotines medžiagas, tabaką ir kt.		
	Mokykloje įvykdyta vagystė ar kita nusikalstama veika		
	Neigiama tėvų skyrybų įtaka vaikui		

	Pamokų lankomumas – vaikas be pateisinamos priežasties praleido 3 ir daugiau pamokų/mėn.		
	Pastebėjote, kad vaikui reikalinga specialistų pagalba, rekomendavote tėvams į juos kreiptis, nurodėte jų kontaktus, tačiau tėvai rekomendacijų nesilaiko, vengia pripažinti, kad jų vaikui reikalinga pagalba		
„Gali palaukti rytojaus“	Vaikas 1-3 kartus/ mėn. atėjo nepasiruošęs pamokai	1. Pokalbis su tėvais, vaiku 2. Situacijos stebėjimas	Jeigu situacija nesikeičia, informuoti Skyrių, Švietimo skyrių, policiją, ir kt. suinteresuotas įstaigas.
	Tėvai neįspėję 1 kartą nedalyvavo klasės tėvų susirinkime		
	Vaikas be pateisinamos priežasties praleido 1-2 pam./mėn.		
	Vaikas gavo 3 neigiamus įvertinimus iš to paties dalyko/mėn.		
	Tėvai, vaikui grįžus po ligos, iš karto nepristatė gydytojo pažymos, pateisinančios praleistas pamokas		
	Nerimą kelianti pakitusi vaiko emocinė būseną (liūdesys, pyktis, agresija)		
	Tėvai kelis kartus iš eilės neatsakė į mokyklos darbuotojų žinutę/skambutį ir pakartotinai nesusisiekė su mokykla		
	Tėvai neatėjo į mokyklos V GK posėdį		
	Tėvai neužtikrino, kad vaikas ateitų į jam papildomai paskirtus atsiskaitymus, įskaitas, konsultacijas, neatliko vasaros darbų ir kt.		
„Ateičiai – prevencija“	Priklausomybių	Mokyklos iniciatyva rengiamos paskaitos, konkursai, įvairūs minėjimai, akcijos ir t.t.	NVO, pilietinių organizacijų įtraukimas, atviros paskaitos su įvairių sričių specialistais ir kt.
	Patyčių		
	Suicido		
	Ankstyvų lytinių santykių		
	Sveikos gyvensenos skatinimas		
	Ekologijos skatinimas		
	Pilietinio ugdymo stiprinimas		

	Psichologinio mikroklimato klasėje gerinimas		
	Savanorystės skatinimas		
	Atsparumo žalingai įtakai kursai		
	Soc. įgūdžių lavinimas, ypač „bloginiams“		
	Vaikų žinių apie jų teises ir pareigas stiprinimas		